

Kapitelstakster for 1905.

(Efter Statistiske Meddelelser, IV R, 19. Bind, 5. Hefte.)

	Rug		Byg		Havre		Hvede		Hvide		Hvide		Graa		Bog-		Bog-		Boghve-		Smør		Flæsk		Honnings			
	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.		
Sjællands Stift (Bornholm undtaget)	11	19	10	54	7	72	12	25	13	23	12	45																
Møen.....	10	95	10	22	7	30																						
Bornholm.....	11	36	10	81	7	61																						
Fyens Stift.....	11	53	11	16	7	59	12	90	12	60	11	97																
Lolland-Falsters Stift:																												
forrige Halsted Amt.....	11	58	11	15	7	77	12	85	13	11	12	56																
forrige Maribo Klosters og Aalholm	11	39	10	93	7	74	12	84	13	16	12	37																
Aamter.....																												
forrige Nykøbing Amt.....																												
Aalborg Stift:																												
Vendsyssel og Han-Herrederne....	11	16	10	14	7	73																						
Thy og Morso.....	10	98	9	97	7	62																						
Viborg Stift.....	11	37	10	14	7	61																						
Aarhus Stift.....	11	30	10	53	7	80																						
Ribe Stift:																												
Ribe Amt.....	11	98	10	36	8	22																						
Vejle Amt.....	11	59	10	77	7	98																						
Ringkøbing Amt.....	11	90	10	33	8	35																						
I Gennemsnit for hele Landet.....	11	41	10	54	7	77	12	71	13	03	12	34	10	64	21	75	0	99	0	54	1	04						
- - - 1904.....	10	37	10	11	7	41	12	99	12	77	12	13	10	24	21	12	0	93	0	46	1	03						
- - - de sidste 10 Aar....	10	10	9	60	7	11	11	77	12	08	11	39	9	77	20	88	0	96	0	48	0	96						

*) 1 Td. Smør à 224 Pd.

Mindre Meddelelser.

Foreningen „De danske Atlanterhavsøer“ stiftedes for et Par Aar siden, den 16. Decbr. 1902, men først i Januar Maaned 1904 traadte den frem for Offentligheden. Den historiske Anledning til Foreningens Stiftelse er — som dens Præsident, Kammerherre Knud Sehested, engang har udtalt — »den gennem Fædrelandshistorien fastslaaede Kendsgerning, at det danske Riges Hjerte alle Dage har havt lidt svært ved at drive Blodet, Livskraften, ud i Statslegemets yderste Lemmer, hvorved er opstaaet den anden historiske Kendsgerning, at Rigets fjærnere Dele i Aarhundreder have havt Tilbøjelighed til at falde fra for atter at leve op og trives under fremmed Herredømme«. Foreningens Formaal er nu at bidrage sit til at standse denne Bortsmuldren af Danmarks Udkanter, som mange med Bekymring have været Øjenvidner til, den vil søge at knytte Rigets Dele sammen med fastere Baand end hidtil dels ved at fremme Solidaritetsfølelsen mellem »Stor-Danmark«s Befolkning, dels ved at arbejde for den økonomiske Udvikling i vore fjærnere Rigsdele. Disse Maal søges naaede bl. a. ved følgende Midler:

At tilvejebringe Oplysninger af økonomisk Betydning for de paagældende Rigsdele og sprede Kundskab om deres Forhold blandt Befolkningen; at yde gratis Vejledning til alle, der henvende sig til Foreningen om Oplysninger vedrørende de fjærnere Rigsdele eller til Bedste for disses Beboere; at virke for Gennemførelse af Forbedringer i de bestaaende Forhold ved Paavirkning af den offentlige Mening, eventuelt ved Henvendelse til Regering og Rigsdag.

Foreningen udgiver et Medlemsblad, »Atlanten«, der udkommer med mindst $1\frac{1}{2}$ Ark om Maanedene og gratis omsendes til Medlemmerne. Bladet bringer bl. a. en sammenhængende og udførlig Beskrivelse af hver af de 4 Øgrupper. Disse grundlæggende Artikler, der udarbejdes af en Række ansete Fagmænd, ville omhandle: historiske Oversigter; Klima; Jorden, dens Art og Benyttelse; Plante- og Dyreliv; Befolkning; Samfærdselsmidler; Næringsveje; Institutioner og Foranstaltninger til Næringslivets Fremme. Det første Afsnit, der vedrører Island, er færdigt og foreligger som et afsluttet, rigt illustreret og saare interessant Hele paa et Par Hundrede Sider; Afsnittet om Færøerne er begyndt. I det Hele maa det siges, at »Atlanten«, der redigeres af Foreningens Vicepræsident, Professor T. Westermann, paa udmærket Maade løser sin Opgave: at bringe Bud mellem de fjærneste Dele af det danske Rige og bidrage til at styrke Fællesskabsfølelsen mellem dets Beboere.

For Øjeblikket tæller Foreningen 72 Repræsentanter, hvis Hverv det er at vinde Interesse og Tilslutning for Foreningen. Thi en sikker Støtte, en betydelig Tilslutning hos Befolkningen er jo en nødvendig Betingelse for, at Foreningen med fuld Kraft kan virke for sine Formaal og for et stadigt voksende Fællesskab mellem alle Dele af Danmarks Rige. Den Tilslutning, den alt har vundet, tyder paa, at der hersker Forstaaelse af og Sympathi med den store Opgave, Foreningen har taget op. Nu, da dette skrives, tæller den 1196 Medlemmer, nemlig 21 bestandige Medlemmer og af Aars-Medlemmer 943 i Danmark, 56 paa Island, 35 paa Færøerne, 25 i Grønland, 69 i Dansk Vestindien og 47 i Udlandet. Medlemstallet er om end i langsom saa dog i sikker Stigning.

Da Foreningens Hovedformaal harmonerer med Punkt 14 i Landhusholdningsselskabets »Virksomhedsplan«, der gaar ud paa, at Selskabet vil »bidrage til Ophjælpning af de økonomiske Vilkaar paa Færøerne, Island og Grønland«, har Landhusholdningsselskabet, tro mod gamle Traditioner, rakt den unge Forening en hjælpende Haand derved, at Foreningens Hjemsted og Sekretariat straks blev lagt ind under Selskabet. Endnu har Foreningen Domicil hos Landhushold-

ningselskabet, men dens voksende Medlemstal og Virksomhed har nødvendiggjort, at den fra 1. Januar i Aar fik selvstændigt Sekretariat, der ledes af Landbrugskandidat Ib Windfeld.

Som Medlem af Foreningen »De danske Atlanterhavsvær« kan optages enhver Mand eller Kvinde. Medlemsbidraget er mindst 5 Kr. aarlig eller 200 Kr. én Gang for alle, hvori er indbefattet Betalingen for det udmærkede Maanedsbld. Ethvert nyt Medlem modtager (saa længe da Oplaget strækker til) gratis det hidtil udkomne af de grundlæggende Artikler. — Den, der indmelder sig i Foreningen, støtter en Sag, der burde samle alle Danske om sig.

„1905-Fondet for Landbrugsforskning i Norge“ er Navnet paa et Fond, hvilket 94 norske Landmænd, Landøkonomer, Landbrugslærere m. fl. opfordre at yde Bidrag til. Det hedder i Indbydelsen:

»Efter at Norge nu staar genrejst i ydre Uafhængighed og Ligestillethed med andre Nationer, er det vort Folks Pligt ogsaa indad at rejse det til fuld økonomisk og kulturel Uafhængighed.

Men skal det kunne ske, maa Landbruget, vor Modernæring, bringes op paa et Standpunkt, der fuldt svarer til Tidens Krav. Dette er ikke Tilfældet, trods de respektable Fremskridt, som ere gjorte, særlig i de sidste Aar.

Fremskridt er imidlertid betinget af Oplysning og Oplysning af Forskning.«

Fondet skal tjene til Forskningens Fremme og til Støtte og Opmuntring særlig af yngre Kræfter. Foreløbig tænkes Renterne benyttede til Præmier for Løsning af vigtige Landbrugsspørgsmaal og til Belønning af landbrugsvidenskabelige Arbejder i Norge, men naar det har naaet en vis Størrelse, udvides Rammen for dets Virksomhed til ogsaa at omfatte Understøttelse af landbrugsvidenskabelige Arbejder, Trykning af Afhandlinger o. s. v.

Forstander A. la Cour.

I en Menneskealder har den Mand, hvis Navn staar over disse Linjer, udrettet et saa fortjenstfuldt Arbejde i vort Landbrug, at Budskabet om, at han den 28. Februar var bukket under for den Brightske Syge, vakte almindelig Deltagelse. Han var saa udpræget en Personlighed, saa støt af Karakter og retlinjet i sine Meninger, at det almindelig følte, at der var skabt en tom Plads ved hans Bortgang.

Albert Philip la Cour var en Sønesøns Søn af den danske Linjes Stamfader Pierre la Cour, der 1732 fra Frankrig kom her til Landet. Han fødtes den 9. December 1841 i Nimtofte Præstegaard ved Grenaa. Faderen Peter Christian la Cour var en Broder til Laurits Ulrik I. C. paa Skjærsø — Albert I. C. var saaledes Fætter til Landhusholdningsselskabets mangeaarige Sekretær og Præsident Jørgen I. C. —; Moderen var Pauline Jakobine f. Bregendahl. Fra Ungdommen af stod la Cours Hu til Landbruget, han lærte det bl. a. hos Landstingsmand O. Larsen i Tøstrup og paa Malling-

gaard, tog Landbrugseksamen 1862 og var derefter i 2 Aar Underforvalter hos Etatsraad Tesdorpf paa Gjedsergaard under N. P. J. Buus. Som en flink og kæk Soldat deltog han i Krigen 1864 og blev derefter i et Aarstid knyttet til Landhusholdningsselskabet.

Efter forskellige Forsøg fik dette i Foraaret 1865 ved »et agtet skotsk Rhederis« Hjælp etableret den første direkte Udførsel af levende Kreaturer herfra til Storbritannien. Dampskibene Gnome og Snowdoun bleve satte i stadig Fart mellem Kjøbenhavn, Aarhus og Leith, og med hvert Skib fulgte en af Selskabet antaget og lønnet »Konduktør« for at føre Tilsyn med Kreaturerne og indhente Oplysninger om de engelske Markeders Tilstand. Det var en vigtig Opgave, der var stillet Konduktørerne, og naar Etatsraad Tesdorpf, der var en af Selskabets Præsidenter, valgte A. la Cour til Konduktør, var det en Anerkendelse af den unge Mands Dygtighed og Paalidelighed. *) Han foretog i alt 13 Rejser med Gnome og har om disse afgivet Beretninger, som Selskabet lod offentliggøre i »Ugeskrift for Landmænd«. **)

I 1866 vendte la Cour tilbage til Tjenesten hos Tesdorpf, i 4 Aar var han Forvalter paa Ourupgaard og i 7 Aar paa Sædingegaard. Der er sikkert ingen Tvivl om, at disse Aar have været i højeste Grad udviklende for la Cour, han fik jo den fortrinligste Lejlighed til at blive bekendt med den Række Fremskridt og Forbedringer, som kendetegnede de Tesdorpf'ske Landbrug — i Jordbehandlingen og i Brugen af kunstig Gødning, i Mejeridriften og i Besætningerne, i Fodringen o. s. v. —, han lærte at handle ud fra rationelle Principer og under eget Ansvar. I den smukke og følte Biografi af Edward Tesdorpf, som la Cour offentliggjorde i »Tidsskrift for

*) Foruden A. la C. ansattes som Konduktør »Landbrugskandidat H. C. la Cour fra Ebeltoftegnen« — den nuværende Landstingsmand.

**) Jvnfr. Landhusholdningsselskabets Aarsberetning for 1865 og »Ugeskrift f. Landm.«, 1865 og 1866.

Landøkonomi«,*) udtaler han med øjensynligt Henblik paa sit eget Forhold til Tesdorpf, at havde denne først fattet Tillid til en af sine Funktionærer, »overlod han »gerne Vedkommende den fulde Udførelse af Arbejdet, »men da ogsaa det fulde Ansvar, og nøjedes med at »træde vejledende til. Det var ikke noget Mundsvejr, »naar han gerne brugte Benævnelsen: mine Medarbejdere. »Man følte sig stadig solidarisk med ham ved den fælles »Opgaves Løsning, og blev snart paavirket af den Ihærdighed saa vel som af den Ro og Alvor, der prægede »al hans Gerning«. Vanskeligt kunde la Cour have gennemgaaet en bedre praktisk Skole end denne, i hvilken han tillige erhvervede sig en Tillid til det rationelle Landbrug frem for det rent empiriske. Han blev først og fremmest en fremragende Praktiker, men en Praktiker med klar Forstaaelse af, at enhver god Praksis til en vis Grad maa lade sig lede af almindelige Hensyn — eller om man vil: af den sande Theori —, saaledes at der hos ham ikke fandtes Modsætning mellem Theori og Praksis. Han blev en ædruelig Theoretiker, der aldrig vovede sig længere ud, end han havde fast Jord under Fødderne.

Da N. Chr. Fangel i 1877 trak sig tilbage som Forstander for Den Classenske Agerbrugsskole paa Næsgaard, havde Forvalter la Cour alt erhvervet sig en saa stor Anerkendelse som praktisk og theoretisk Landmand, at det følte som en naturlig Sag, at Valget som Fangels Efterfølger faldt paa ham. Hvor Grønsund og Østersøen mødes paa et af de skønneste Punkter af Falsters Kyst ligger Næsgaard ærværdige, Landets ældste Landbrugsskole, hvis Hovedbygning, der forener »Elegance med Simplicitet«, alt stod fuldt udstyret til at modtage det første Hold Elever i Sommeren 1800. Som Gud og hver Mand véd, bristede det første Forsøg paa at bringe Skolen i Virksomhed, og et Halvthundred Aar skulde forløbe, før dette lykkedes. Først i Aaret 1849 begyndte Undervisningen

*) V. Række, VIII. B., S. 617 o. f.

paa Næsgaard: Som alle ogsaa vide, indtager denne Skole et Særstandpunkt blandt vore Landbrugsskoler: Undervisningen omfatter saa vel Praksis som Theori, og der drives et større Landbrug under den. Til dette hører der ca. 550 Tdr. Land, hvoraf den egentlige Agermark udgør ca. 280 Tdr. Ld. og et betydeligt Areal er inddæmmet Strandbund af ret god Beskaffenhed, som hovedsagelig ligger i længe varende Græsleje, der holdes en stor Kvægbesætning og findes en udmærket Besætning Oxforddowns o. s. v. Her er da rig Lejlighed for Eleverne til at følge en flersidig, efter de stedlige Forhold afpasset økonomisk Drift, og Theori og Praksis veksle saaledes, at Lærlingerne ere beskæftigede ved de praktiske Arbejder den ene Eftermiddag og den kommende Formiddag, medens den derpaa følgende Eftermiddag og Formiddag ere viede de theoretiske Studier. Skolens Virksomhed har vundet megen Anerkendelse, og uagtet Stemningen i Landbruget efterhaanden har vendt sig fra denne blandede Undervisning, har Næsgaard dog som Regel ikke kunnet optage alle de Elever, der aarlig meldte sig, og »den besøges ofte af Mænd, hvis Fædre i sin Tid vare dens Elever, og Broder efter Broder kommer ofte, til Reden hjemme er tom«. At det har været saa, skyldes de udmærkede Lærerkrafter, der have været knyttede til den, og at den i en Menneskealder har haft til Forstander en Mand med la Cour's Anseelse og Dygtighed. Hans Uddannelse, praktiske og theoretiske Kundskaber have været af stor Betydning netop ved den Form for blanded Undervisning, som Skolen giver, han ejede Evnen til at administrere, til at blive respekteret og dog afholdt, til at vække Arbejdslyst og Kundskabstrang. En Mand, der var Elev paa Næsgaard 1889 til 1891, og som nu indtager en smuk Stilling i Landbruget, har paa Redaktionens Opfordring skildret sit Indtryk af la Cour som Forstander saaledes:

»— — — Han var en ypperlig Læremester for de unge. Han forstod at sætte sig i Respekt, og han forstod at faa sine Lærlinger til at arbejde. Naar hans

brede Skikkelse viste sig i Marken, tilfods eller tilhest, kom der Orden i Rækkerne og Liv i Arbejdet. Hans Komandørøst blev altid hørt og altid forstaaet, thi den blev baaren frem af en kraftig og selvstændig Personlighed, der som praktisk Arbejdsleder havde det Overblik over Tingene, der giver den nødvendige Baggrund for Myndigheden. Og la Cour var frem for alt en myndig Mand. Myndigheden laa i hans Ord og hans Stemme, i hans hele Væsen og Færd. Til Tider kunde den vel falde en og anden for Brystet. Men ingen af hans Lærlinger, der stod den toaarige Skole igennem, kunde undgaa at blive opmærksom paa, at der bag den strenge Mine og de knappe Ord rørte sig mildere Strømninger og Følelser, som nu og da sloge en i Møde, og som vidnede om et varmt Hjerte og om Kærlighed til de unge og Interesse for deres Anliggender og deres Fremtid.

Man følte det undertiden, naar han underviste fra Katederet, hvor hans grundige, praktiske Erfaring omsattes paa Theoriens Sprog, da kunde der komme det Blink i Øjet, der er det mildere Lunes Følgesvend, og da tog han os med Storm.

Men mest følte man det, naar han i stille Aftentimer samlede sin Familie og sine Lærlinger om sig til Andagt eller Adspredelse, da kunde han gribe enhver af os med sit rummelige Hjertes Magt. Ingen, der har været Lærling paa Næsgaard, vil glemme de Indtryk, han modtog i disse Timer. Og heri har la Cour maaske sat sig sit bedste Minde blandt sine Lærlinger.«

Blandt de, der kende Næsgaard nøjere, har den et udmærket Renomé, og det er i Reglen vaagne unge Folk, der ere gaaede ud fra Skolen; de forstaa som oftest at finde sig til Rette i Livet, og dertil hjælper sikkert den Ballast, de have medbragt fra den toaarige Læretid, i hvilken der er stillet Krav til dem om at klare sig baade med Hoved og Haand. Fra mangfoldige tidligere Elever

foreligger der Udtalelser om den Betydning, la Cours Personlighed har haft for dem. *)

Da la Cour, 36 Aar gammel, blev Skolens Forstander, nød han, som alt sagt, en ikke ringe Anseelse. Saaledes skrev »Ugeskrift for Landmænd«: »Hr. A. la Cour har saa mange Betingelser for at kunne udfylde denne Stilling og er saa almindelig anerkendt for sin Dygtighed som praktisk og theoretisk Landmand, at der sikkert er al Grund til at ønske Skolen til Lykke med det af Direktionen for det Classenske Fideikommis trufne Valg.« Og fra Rødbyeegnen skrev en Landmand til Bladet, at la Cour »vil savnes her paa Egnen, men hans Vandel og Virken er en Udsæd, der kun vil bære gode Frugter, hvor han end stedes«. **) Som Aarene gik, øgedes hans Anseelse. Der var noget over ham, der uvilkaarlig indgød Tillid. Det var vel nok den fast sluttede Skikkelse, det betænk-somme, alvorlige Ansigt. Man fik det Indtryk, at der bag det lidt mutte Væsen skjulte sig en Mand, der vilde andre det vel, og der havde Lyst til at sætte Skuldren til, hvor noget skulde bringes i Lave, eller hvor der skulde gøres et nyttigt Arbejde. Og han blev efterhaanden en meget benyttet og betroet Mand paa Lolland-Falster, han var saaledes til det sidste Næstformand i »Maribo Amts økonomiske Selskab« og i »De samvirkende lolland-falsterske Landboforeninger« og Formand for det af disse

*) Af Frederik Hjorts Skrift: »Gamle Næsgaardianere« (Odense 1899) fremgaar det, at ikke faa af Eleverne paa Næsgaard have erhvervet sig ansete Stillinger i Livet. Af Eleverne kunne nævnes: Landinspektør, Justitsraad N. Jensen (Nakskov); Landvæsenkommisær, Kaptajn J. Rømer (Svanike); Inspektør N. P. J. Buus (Rosvang); Forpagter A. Skebye (Haugaard); Ingeniør Th. Hansen (Kjøbenhavn); Landstingsm. P. Jensen (St. Lysholt); Propr. N. Jacobsen (Andkjær); Propr. A. Fenger (Bil-dring); Forp. J. Willumsen (Anhof); Grosserer Chr. J. Jensen (Kjøbenhavn); Landbrugslærer C. C. Larsen; Ingeniør Th. Claudi Westh (Aarhus); Forp. J. C. Buus (Cappel); Kasserer i Landhus-holdningsselskabet og Sekretær i Statens Planteavludvalg H. C. Larsen; Konsulenterne Kr. Madsen og M. K. Kristensen m. fl.

**) »Ugeskrift f. Ldm.« 1876, II, S. 670, og 1877, I, S. 217.

nedsatte »Udvalg for Kvægavl og Kontrolforeninger«, han var Formand for Statstyreskuekommissionen i 3. Kreds og til Efteraaret 1905 Næstformand i »Foreningen til Fremme af Landbrugets Udførsel«. Hans specielle Domæne var Kvægavlen, og han var Talsmand for den Retning, der repræsenteres af den lolland-falsterske Kvægttype med det stærkt udtalte Malkepræg. Det var ham, der startede Kontrolforeningerne paa Lolland-Falster og paa udmærket Maade ledede dem i de første Aar — i Erindringen herom lagde Foreningerne en Sølvkrans paa hans Kiste —, og han nævnes af sine Kolleger som en af Statsdyrskuekommissionens kyndigste Medlemmer paa Kvægbrugets Omraade, hvis Udtalelser altid øvede en afgørende Indflydelse.

Selvfølgelig var la Cour søgt som Foredragsholder og Skribent. Ikke fordi han var veltalende eller en fin Stilist, men fordi baade hans mundtlige og skriftlige Fremstilling var tilforladelig som Manden selv. Det var ingen let løbende Fremstilling, der vakte Mistanke om, at Kundskaben maaske for en Del kun var leksikografisk, men det var en Fremstilling, der hentede sine Data og Overvejelser fra Omraader, hvor la Cour var hjemme og sikker, og derfor indeholdt mange værdifulde Iagttagelser og Bemærkninger. Han har skrevet en stor Mængde Artikler i Landbrugsbladene, særlig i »Ugeskrift for Landmænd«, og han var Medarbejder ved »Landbrugsordbogen« og »Landmandsbogen«; af Skrifter har han bl. a. udgivet »Om kunstig Gødning« (1870), »Om Kvæghold og forskellige Gødningsspørgsmaal« (1881), »Stambog over Tyre af rødt dansk Malkekvæg i Lolland-Falsters Stift« (1896), »Præmiering af Kvæghold ved Maribo Amts økonomiske Selskab 1894—95« (1896) samt de 2 historiske Skrifter »Landøkonomisk Foreningsvirksomhed i 76 Aar: Selskabet til Oplysningens og Industriens Fremme i Lolland-Falsters Stift fra 1809—35 og Maribo Amts økonomiske Selskab fra 1835—85« (1885) og »Den Classenske Agerbrugsskole paa Næsgaard 1799—1849—1899« (1899).

Her i Landhusholdningsselskabets Tidsskrift er der endelig Grund til at fremhæve, at la Cour i Aarenes Løb har leveret forskellige Bidrag til Tidsskriftet og holdt flere Foredrag i Selskabet (det sidste i 1894 om »Nogle Undersøgelser om Betydningen af Fedtbestemmelsen som Hjælpemiddel ved Udviklingen af vort Malkekvæg«), at han paa Selskabets Opfordring gennemgik og bedømte dets Landvæsenlærlingers Dagbøger i Aarene 1886—88, og at han lige til sin Død var Medlem af Bestyrelsen for »Fond til Landmænds Uddannelse«.

Albert la Cour var en trofast Mand, trofast mod de Sager, han arbejdede for, de Institutioner, han kom i Forbindelse med, de Personer, han knyttede sig til. De mange, der krydsede hans Veje, ville paa deres Side trofast bevare Mindet om hans stærke og dygtige Personlighed. Han hørte til en Generation, vort Landbrug skylder meget, til et Slægtled, der ejede Haab og Mod, Lyst og Iver til at arbejde for de vide Kredse, og som ved deres udmærkede Virksomhed banede Vejen for Landbrugets Fremgang. Blandt mange gode Navne vil Albert la Cours være knyttet til Gennembrudets Tid, og han vil længe mindes som den fuldtro Arbejder i sit Kald.

H. Hertel.
